Dagens dikt

Skönlitteratur för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Lyrik, dramatik, sagor och myter - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 4-6

Syfte

Att låta elever möta många olika slags poetiska uttryck, och att träna förmågan att tala om såväl innehåll som form. I samtalen upptäcker vi tillsammans behov av stilistiska och litterära begrepp, och kan träna på att använda dem.

Läraren reflekterar

Nu, efter att ha jobbat med ”dagens dikt” i nästan ett halvår, efter att ha läst dikt av över 40 olika diktare från medeltid till nutid med mina elever, börjar jag se effekter av det vi gör:

- Samtalen vi för kring dikterna kommer allt oftare fram till ny förståelse av det lästa
- Samtalen tar sig utan min explicita styrning in i både form och innehåll
- Samtalen bygger på en allt större gemensam referensram, där tidigare dikter och läsningar blir referenser och klangbottnar i nya diktmöten
- Samtalen präglas alltmer av den frihet som bygger på vetskapen om att det inte är farligt att pröva tankar
- Samtalen lockas alltmer sällan ut på områden utanför texten, utan håller sig i och vid texten också när associationer och intertextualiteter gör sig påminda.

Metod

Varje lektion inleds med läsning av ”dagens dikt” ur *Svensk poesi,* men det går lika bra med en annan samling. Dikten är i stort sett alltid vald av mig och oftast vald för att på något (ibland rysligt långsökt, erkännes) sätt koppla till det vi i övrigt håller på med. Jag försöker också att läsa en för klassen ny författare varje gång (ursprungsmålet var ju att komma igenom alla de över 200 som finns representerade i antologin). Jag läser dikten högt två gånger, ibland med ordförklaringar emellan, så att eventuella ålderdomliga eller okända ord förklaras. Sen talar vi i cirka tio minuter tillsammans om det vi läst utifrån en enkel fråga. I princip är det två olika frågor som jag använder:

- Vilken känsla ger den här dikten dig och varför?
- Vilken är den viktigaste versen (raden) i dikten och varför?

Eleverna får resonera med varandra i par, och sedan talar vi i helklass. Inget märkvärdigt. Men i samtalet i helklass kommer vi alltid in på frågor om både form och innehåll, om ordval, symbolik, sätt att skriva. Ibland är vi mest lite frågande tillsammans (till exempel om Lars Noréns 29 november, som vi läste just den 29 november). Ofta hittar vi mönster och förståelse. Och varje gång är det ”på riktigt”, för jag har inga färdiga svar i rockfickan.

Lärarens tankar efter lektionerna

Något jag inte reflekterade särskilt över när jag började har också börjat framträda som en allt viktigare deleffekt av ”projektet”: mina elever möter väldigt många fler ”hela texter” än de skulle göra annars. Jag undervisar i huvudsak elever som inte läser annat än det de tvingas till i skolarbetet (nå, och en del knappt det). Jag har naturligtvis elever i klassrummen som läser men de är inte många. Det är fler som hävdar att de inte läser alls om de inte absolut måste, och ett par som (fortfarande) med emfas hävdar att de hatar att läsa. Verkligen hatar.

Ovana och ovilliga läsare har en sak gemensamt: de har få hela texter med sig. Hur många romaner hinner man få dem igenom på ett läsår? Hur många noveller? Fler utdrag… men det är ju det där med ”det hela yttrandet” (Bachtin). Att ta del av hela yttrandet och ge respons på det. Många har väldigt liten erfarenhet av det.

Varje dikt är ett helt yttrande. Varje ”dagens dikt” är en småskalig erfarenhet av att ta del av ett helt yttrande och att svara på det. Det blir lättare att förstå att man faktiskt måste läsa hela boken för att kunna förstå den, tala om den, vrida på dess beståndsdelar. Å vad jag inte har tänkt på detta förut – och så betydelsefullt jag ser att det kan vara. För lässvaga och läsovana elever: mer dikt! 10 minuter per lektion. Liten insats – men en möjlighet till stor utväxling.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

Centralt innehåll*

Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Epik, lyrik och dramatik. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.

Betygskriterier*

Eleven läser skönlitteratur och sakprosatexter med **mycket gott** flyt och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med mycket god säkerhet. Eleven för **välutvecklade** resonemang om innehållet i olika texter. Eleven visar också **mycket goda** kunskaper om skönlitteratur och de sammanhang som olika verk har tillkommit i.

* årskurs 7-9